

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาในอดีต มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นประการสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับต่าง ๆ การจัดการศึกษาในระยะดังกล่าวจึงเน้นในด้านการพัฒนากำลังคนเพื่อให้มีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจมากกว่าด้านอื่น ๆ ประกอบกับในระยะเวลาดังกล่าวสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาจกต่างชาตินานัปการ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้คนไทยมีค่านิยมทางค่านิยมสูงชันตามลำดับ แต่ในทางตรงกันข้ามปรากฏว่าได้เกิดปัญหาขึ้นในสังคมไทยมากมาย เช่น การขาดระเบียบวินัย การหลีกเลี่ยงกฎหมาย ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหาอาชญากรรม ประชาชนขาดศีลธรรม ฯลฯ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางจิตใจ แม้ว่าในระยะต่อมารัฐบาลจะให้ความสำคัญทางด้านการพัฒนาสังคม เช่น เกี่ยวกับทางด้านเศรษฐกิจ และได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาการศึกษา ศิลปและวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วก็ตาม แต่ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ก็ยังจำเป็นตองหาทางช่วยกันแก้ไขต่อไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน จะต้องร่วมมือในการเร่งรัดพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมพื้นฐานในหมู่ประชาชน ซึ่งเป็นหลักสำคัญตามนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศชาติบรรลุเป้าหมายได้อย่างดีที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการ สรุปผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการ

ดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยศึกษากันนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2535: 35)

ด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยศึกษา

1. รูปแบบในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนและเยาวชน ยังไม่ชัดเจน โดยเฉพาะกระบวนการสอนและการอบรมนักเรียนต่างไว้กับครูผู้สอนมากเกินไป ซึ่งในทางปฏิบัติครูก็ไม่สามารถปลูกฝังจริยธรรมให้นักเรียนได้ตามความคาดหวัง ทั้งนี้เพราะครูบางคนยังมีความรู้ไม่กระจ่างพอ และไม่สามารถหยั่งถึงจิตใจและความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนแต่ละวัยได้

2. การปลูกฝังจริยธรรมยังไม่ต่อเนื่องกัน ราชการประสานงานระหว่างบ้านกับโรงเรียนและสังคม ตลอดจนเกิดช่องว่างระหว่างช่วงของระดับการศึกษา เช่น การฝึกอบรมจริยธรรม การฝึกอบรมจริยธรรมในระดับประถมศึกษา เป็นไปในรูปแบบและทิศทางหนึ่ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการฝึกอบรมในระดับมัธยมศึกษา และแตกต่างไปจากการอบรมสั่งสอนที่บ้าน เป็นต้น

3. นักเรียนและเยาวชนขาดตัวแบบที่ดีที่ถูกต้องในการที่จะประพฤติปฏิบัติความดีทั้งพ่อแม่ ครูอาจารย์ ตลอดจนบุคคลที่นักเรียนและเยาวชนพบเห็นในสังคม รวมทั้งจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ซึ่งไม่เป็นตัวแทนที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ ทำให้การปลูกฝังจริยธรรมไม่สัมฤทธิ์ผล

จากข้อบกพร่องดังกล่าวในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน อันเป็นหน้าที่ในพัฒนาคน และเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคมที่จะต้องร่วมมือกับสถาบันอื่น ในการเร่งรัดพัฒนาคุณธรรม จึงได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรม ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2535 : 75)

นโยบายข้อที่ 10 การศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

ท่านุ บัรุงและส่งเสริมศาสนา ให้เป็นที่พึงทางใจและเป็นศูนย์รวมในการพัฒนาจิตใจของประชาชน ส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ศรัทธา และสามารถนำหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

มุ่งพัฒนาการศึกษาของบุคลากรทางศาสนา ให้ทำหน้าที่เผยแพร่วรรณกรรมและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนและประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมไทย รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู บำรุง ฟื้นฟู พัฒนาและเผยแพร่มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

การบริหารการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งส่วนราชการออกเป็นสองส่วน คือส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ราชการส่วนกลางนั้นแบ่งออกเป็นหน่วยงานระดับกรม 14 กรม สำหรับราชการส่วนภูมิกาศนั้นส่วนงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งส่วนราชการออกเป็นส่วนภูมิภาค ทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ คือมีส่วนงานศึกษาธิการจังหวัด และส่วนงานศึกษาธิการอำเภอ

ในระดับอำเภอนั้น ศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ในการปฏิบัติราชการอันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการภายในเขตอำเภอ ทั้งนี้ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 697/2519 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519 และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการส่วนงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2535

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 697/2519 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519 กำหนดอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ ภายใต้บังคับตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฉบับนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 8)

1. เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ในการปฏิบัติราชการอันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ภายในเขตอำเภอ
2. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งกำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ
3. ประสานงานกับส่วนราชการ ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา ภายในเขตอำเภอ เพื่อให้การจัดการศึกษาภายในเขตอำเภอดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2535 กำหนดอำนาจหน้าที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 8)

(ก) ประสานงานและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของอำเภอ และแผนปฏิบัติการ รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ การตั้งและการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของ กระทรวง และแผนจังหวัด ตลอดจนกำกับ เร่งรัด ติดตาม ประเมินผลกรกว่าเนินงานตามแผนงาน โครงการ ของหน่วยงานสังกัดกระทรวงภายในอำเภอ และเป็นหน่วยข้อมูลทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมในอำเภอ

(ข) ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานทั้งใน และนอกสังกัดกระทรวง ภายในอำเภอ

(ค) ปฏิบัติราชการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ หรือศึกษาธิการอำเภอ หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

(ง) ปฏิบัติราชการของกระทรวง ซึ่งมีได้กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดในอำเภอโดยเฉพาะ

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้เมื่อศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ จะต้องกำกับดูแลการดำเนินงานของทุกกรมในกระทรวงศึกษาธิการที่มีงานจะต้องปฏิบัติในเขตพื้นที่ของอำเภอ กรมใดมีหน่วยงานตั้งอยู่ในอำเภอ เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษาธิการอำเภอก็จะเป็นเพียงผู้ประสานงานในการดำเนินงานต่าง ๆ ส่วนกรมใดไม่มีหน่วยงานหรือตัวแทนกรมตั้งอยู่ในอำเภอ แต่มีงานที่จะต้องปฏิบัติจัดทำในอำเภอ ก็ให้ถือว่างานของกรมนั้น ๆ เป็นหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอจะต้องปฏิบัติจัดทำให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายของกรมนั้น ๆ

สำหรับกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยตรงได้แก่ กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และกรมศิลปากร ซึ่งกรมเหล่านี้ไม่มีสำนักงานหรือตัวแทนตั้งอยู่ในอำเภอ ดังนั้นงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมต่าง ๆ เหล่านี้ จึงเป็นหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอจะต้องรับผิดชอบนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลตามนโยบาย ดังนั้นศึกษาธิการอำเภอจึงมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ทั้งในทางตรงและทางอ้อม

จากที่มาและปัญหาข้างกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสมควรน่าจะศึกษาว่าศึกษาธิการอำเภอได้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมมากน้อยเพียงใด โดยคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในอำเภอ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาจากทัศนะของบุคคลจำนวน 3 กลุ่ม ในเขตการศึกษา 6 คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ นายอำเภอ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของศึกษาธิการอำเภอตามกฎหมาย และมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งปวงของทุกกระทรวง ทบวง กรม ภายในเขตอำเภอ

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติราชการ อันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ภายในเขตอำเภอ

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งรับผิดชอบในการบริหารการศึกษาระดับประถมศึกษา ภายในเขตอำเภอ

ทั้งนี้เพราะการบริหารการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม ภายในอำเภอ บุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้จะต้องเกี่ยวข้องและประสานงานกันอยู่เสมอ ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ย่อมสามารถบอกได้ โดยสังเกตพฤติกรรมว่าศึกษาธิการอำเภอได้แสดงบทบาทหน้าที่อันควรทำในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพียงใด ซึ่งคำว่าคุณธรรม จริยธรรมในที่นี้หมายถึง คุณธรรมคำสอนของศาสนา ตำนานที่พึงประสงค์ คุณธรรมความพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ตลอดจนคุณธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติด้วย ซึ่งศึกษาธิการอำเภอจะต้องมีบทบาทเกี่ยวข้องกับฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวแล้ว

เหตุที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเฉพาะบทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอในพื้นที่
เขตการศึกษา 6 ด้วยเหตุผลดังนี้

1. เขตการศึกษา 6 มีบริเวณพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตภาคกลาง และอยู่ระหว่าง
กึ่งกลางของประเทศในทางภูมิศาสตร์ อยู่ใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานครเมืองหลวงของ
ประเทศ ซึ่งวัฒนธรรมตะวันตกที่แทรกซึมเข้ามาอาจทำให้มีผลต่อความนึกคิดของเยาวชน
และประชาชนโดยทั่วไป

2. พื้นที่หลายจังหวัดในเขตการศึกษา 6 มีสถิติคืออาชญากรรมค่อนข้างสูง
ซึ่งเป็นที่น่าศึกษาว่าศึกษานิเทศก์อำเภอได้มีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
เพียงใด เพื่อช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาคงกล่าว

3. ทิศนะของกลุ่มประชากรที่ศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อ
บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ย่อมสามารถใช้เป็น
แนวทางศึกษาทัศนนะของกลุ่มประชากรในเขตการศึกษาอื่นได้ เพราะในการบริหารงาน
การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมภายในอำเภอ บุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้จะต้องเกี่ยวข้องและ
ประสานงานกันอยู่เสมอ ทัศนนะที่มีต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอย่อมจะเหมือนกัน
ในแต่ละกลุ่มประชากร ไม่ว่าจะศึกษาวิจัยในเขตการศึกษาใด ๆ ก็ตาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามบทบาทที่คาดหวัง (Expected Role) ของศึกษานิเทศก์อำเภอ
ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามทัศนนะของนายอำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และ
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 6

2. เพื่อศึกษามบทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) ของศึกษานิเทศก์อำเภอ
ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามทัศนนะของนายอำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และ
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 6

3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของ ศึกษานิเทศก์
อำเภอ ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามทัศนนะของนายอำเภอ ศึกษานิเทศก์
อำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 6

สมมติฐานของการวิจัย

ทัศนะของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีต่อบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริงของศึกษาธิการอำเภอ ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แยกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และประชาชน ในเขตการศึกษา 6
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 6
3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริงของศึกษาธิการอำเภอในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความทัศนะของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 6 โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยจากคู่มือปฏิบัติงานส่วนงานศึกษาธิการจังหวัด และส่วนงานศึกษาธิการอำเภอ ที่กำหนดไว้ดังนี้
  - 1) รวบรวม วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เสนอจังหวัด
  - 2) ประสานงานกับศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดและจังหวัด ในการเสนอโครงการให้คณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ
  - 3) แจกหน่วยงาน สถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบ
  - 4) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน
  - 5) รายงานจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแล้วแต่กรณีทราบ

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามที่นายอำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ คาดหวังว่าศึกษานิเทศก์อำเภอควรปฏิบัติ

2. บทบาทที่เป็นจริง หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงของศึกษานิเทศก์อำเภอในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามทัศนคติหรือความคิดเห็นของ นายอำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

3. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามที่กำหนดไว้ในคู่มือปฏิบัติงานสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด และสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1) รวบรวม วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เสนอจังหวัด

2) ประสานงานกับศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดและจังหวัด ในการเสนอโครงการให้คณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3) แจ้งหน่วยงาน สถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบ

4) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

5) รายงานจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแล้วแต่กรณีทราบ

4. ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นของนายอำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริงของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

5. นายอำเภอ หมายถึง บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และให้หมายความรวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย เฉพาะในเขตการศึกษา 6 เท่านั้น

6. ศึกษาธิการอำเภอ หมายถึง บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในเขตการศึกษา 6 เท่านั้น

7. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง บุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในเขตการศึกษา 6 เท่านั้น

8. เขตการศึกษา 6 หมายถึง ห้องที่ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ พระราชกฤษฎีกาแบ่งออกเป็นเขตเพื่อประโยชน์ในการบริหารการศึกษา ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ รวม 7 จังหวัด คือ ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท สระบุรี และอุทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย ใช้ประชากรทั้งหมด ประกอบด้วย นายอำเภอ 66 คน ศึกษาธิการอำเภอ 66 คน และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ 66 คน เฉพาะ ในเขตการศึกษา 6 รวมเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 198 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการ ศึกษาจากคู่มือปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอ แนวคิด หลักการ และทฤษฎีจากการ ศึกษาค้นคว้าในตำรา เอกสาร คำสั่ง รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้มี ประสบการณ์ และจากอาจารย์ที่ปรึกษา แบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดสำรวจรายการ (Check List) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา การศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ทางการบริหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อถามทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อ บทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ลักษณะคำถามเป็นแบบ มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ในแต่ละข้อคำถามให้ผู้ตอบพิจารณา แยกเป็น 2 ประเด็นคือ ประเด็นที่หนึ่งเป็นบทบาทที่เป็นจริงของศึกษาธิการอำเภอในการ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย 5 ตัวเลือกคือ ปฏิบัติน้อยที่สุด ปฏิบัติน้อย

ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติมาก ปฏิบัติมากที่สุด อีกประเด็นหนึ่งเป็นบทบาทที่คาดหวังที่ผู้ตอบ
ต้องการให้ศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มี 5 ตัวเลือก
เช่นเดียวกันคือ ควรปฏิบัติน้อยที่สุด ควรปฏิบัติน้อย ควรปฏิบัติปานกลาง ควรปฏิบัติมาก
ควรปฏิบัติมากที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือ กำหนดการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ
ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม บทบาทและหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ

3.2 กำหนดตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรอิสระคือ สถานภาพของผู้ตอบ
แบบสอบถาม ได้แก่ นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ภายในเขตการศึกษา 6 และตัวแปรตามคือ ทัศนคติที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาท
ที่คาดหวังของศึกษาธิการอำเภอ ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

3.3 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.4 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ
ตรวจสอบแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน
เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงความเนื้อหา และนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมา
ปรับปรุงแก้ไขในแบบสอบถาม

3.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

3.7 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ เพื่อขอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำไปใช้
เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ให้ผู้ตอบ
พร้อมทั้งมีหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และของเปล่าที่พิมพ์หน้าซองถึงผู้วิจัย ปกติวงคราไปรษณียากร เพื่อให้ผู้ตอบส่งค่าตอบ
กลับคืนให้ภายในเวลาอันสมควร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกเป็นรายสถานการณ์ดังนี้ (1) เพศ (2) อายุ (3) วุฒิทางการศึกษา และ (4) ตำแหน่งหน้าที่ทางการบริหาร ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละของประชากร นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ทัศนคติของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของศึกษาธิการอำเภอ ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ขั้นนี้คือคะแนนจากแบบสอบถามตอนที่ 2 แต่ละข้อจะมีน้ำหนักคะแนนให้ไว้ตามระดับน้ำหนักดังนี้

ระดับที่ปฏิบัติมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 5
ระดับที่ปฏิบัติมาก	ให้น้ำหนักคะแนน 4
ระดับที่ปฏิบัติปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนน 3
ระดับที่ปฏิบัติน้อย	ให้น้ำหนักคะแนน 2
ระดับที่ปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่หาได้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance or F - test)

ประโยชน์ที่ได้รับจากผลการวิจัย

1. ช่วยให้ศึกษานิเทศการอำเภอใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาท ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้สอดคล้องกับบทบาทที่ตนดำรงตำแหน่ง
2. ผลการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษานิเทศการพิจารณาเพื่อปรับบทบาทของศึกษานิเทศการอำเภอ ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เหมาะสม